

1879-10-10

þÿ Ÿ » ⁻³ ± À µ Á ⁻ Ä · Â ½ ® ã ¿ Å š í À Á ¿

þÿ • Á µ Å ½ · Ä ¹⁰ ì Á ì ³ Á ± ¼ ¼ ± C o o p 2 0 0 2

þÿ • ¹⁰ ¿ » ± Ê ´ · Â , ” · ¼ ® Ä Á ¹ ¿ Â

Library of Neapolis Pafos

<http://hdl.handle.net/11728/7660>

Downloaded from HEPHAESTUS Repository, Neapolis University institutional repository

Γεωμοί
 Δημητρίου Α. Νικολαΐδης
 Λευκωσία
 Σωφρονίου Γ'
 Κυπριακός Οικονομικός
 Χριστόδουλος Ιωαννίδης
 Πρωτοπλάτης Κυπριακός
 Κ. Καλαβάρης
 Ξωάνσια
 Αναγνωσταρία
 Πατάσια
 Ξηροφύλα
 Αυστρια - Κύπρος
 Δημητρίου Θεμισσοκλή
 Κύπρος → Πελοπόννησος
 Αθανάσιος Σαμειλάκης
 Δημητρίου Μεταφάκης
 Χρυσόστομος Ιωαννίδης
 Περμεύος
 Κύπρος → Αίχουνα
 → Αίχουνητος
 → Γαλλία
 → Αίχουνητος
 → Κρασία)
 Δημητρίου Θεμισσοκλή
 Γεωργίας Σααθυμίδης
 Χρυσόδουλος Βασιλειάδης
 Γαρκος Ανδρεάδης
 Νικηφόρος Ξυθενειάδης
 Δημητρίου Βενετοκλή
 Κύπρος → Ρόδος
 Ανδρέας Α. Θεμισσοκλή
 Κύπρος → Αθήνα
 → Γερμανία
 Βιβλιοθήκες
 Λαμπριανός Πέτρου
 Ξωάνσια
 Αμμοχώστas
 Πλάτος
 Κύπριοι Αίχουνητος
 Κοινομητες
 Ξωάνσια

COOP
 Εμποριο
 Παράσια
 Τραπεζες
 Αμπελοουργια

ΛΟΓΙΑ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΚΥΠΡΟΥ.

[Ὑπὸ Δημητρίου Α. Νικολαΐδου.]
 (Συνέχεια. Ἴδε προηγούμενον ἀριθ.), 5/
 ✕ Μετὰ τὸν κύριον Ἐπαμεινώνδαν Ι. Φραγκοῦ
 δην, ἀρχιερατεύσαντος τοῦ ἐναρέτου Μακα-
 ρίου, ἀνόρος ἀγαν συνετοῦ, φιλοπάτριδος καὶ
 φιλομούσου, τὰ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ Λευκωσίᾳ
 Σχολεῖα νέαν ἔλαβον τροπὴν, διοργανωθέν-
 τα κατὰ τὸ ἐν Ἑλλάδι ἐπικρατοῦν σύστημα,
 καὶ ἔκτοτε ἔχουσι ταῦτα κύκλον μαθήσεως
 εὐρύτερον καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς διδασκόμενα μα-
 θήματα ἀποτελοῦσι πλήρη καὶ συνεχῆ σει-
 ράν, ὅλον τι αὐτοτελές, σχολειακῆς καὶ γυ-
 μνασιακῆς διδασκαλίας καὶ μαθήσεως. Ὁ
 νῦν Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Κ. Σωφρόνιος
 Φινιεύς ἐσχολάζει καὶ σὺν αὐτῷ ἐδιδάσκον
 τοὺς πάνυ φιλοτίμως καὶ φιλομούσως συρ-
 ρέοντας τῆς Λευκωσίας νέους ὅτε νῦν Μη-
 τροπολίτης Κιτίου Κ. Κυπριανός Οἰκονομί-
 δης, ὁ Χρυστόδουλος Ἰωαννίδης καὶ Πασχά-
 λης Κωνσταντινίδης Ἑλληνικά, Γαλλικά,
 μαθηματικά καὶ τὰλλα μαθήματα. Ἀπογο-
 ρησάντων δὲ τῶν πρώτων διδασκάλων ΚΚ.
 Σωφρονίου καὶ Κυπριανοῦ, ἄτε ἀξίως τῶν
 ἠγνώσειων καὶ τῆς ἀρετῆς αὐτῶν προχειρι-
 σθέντων εἰς τὰ ὕπατα ἐκκλησιαστικά ἀξιώ-
 ματα, ἀνετέθη ἡ διεύθυνσις τῶν Σχολείων
 τῷ Κ. Κάλβαρη, διδάσκοντι μέχρι τοῦδε
 περὶ τοὺς ἐξήκοντα μαθητάς.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ COOP 2002
 ΕΦΗΜ: Νέου Κιτίου ΗΜΕΡ. 10/22-10-1879

Ἐν Λευκωσίᾳ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1856 ἐκτός τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου κατεστάθη καὶ Παρθεναγωγεῖον, ἐν ᾧ δύο διδάσκαλοι ἐκ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἢ Σμύρῃ ἐκπαιδευθεισῶν ἐδίδασκον καὶ διδάσκουσι τὴν ἀνάγνωσιν, τὴν γραφὴν, τὴν ἀριθμητικὴν, Ἑλληνικὰ μέχρι τῆς πρώτης τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου τάξεως καὶ ποικίλα χειροτεχνήματα, δι' ὧν σήμερον αἱ κόραι τῶν Λευκωσιατῶν κοσμοῦσιν ἐαυτὰς καὶ τὰς αἰθούσας τῶν οἰκιῶν αὐτῶν. Φοιτῶσι δὲ ἐν τῷ Παρθεναγωγείῳ περὶ τὰ 120 κοράσια, ἑλληνοπρεπῶς ἀνατρέφομενα καὶ διδασκόμενα, πολλὰ δ' ὑπισχνάμενα ἐν τῇ μελλούσῃ αὐτῶν μητρότῃτι.

Παρὰ τὸ Ἑλληνικὸν Σχολεῖον, ἐν ᾧ τέσσαρες διδάσκαλοι, καὶ τὸ Παρθεναγωγεῖον ἐν ᾧ δύο διδάσκαλοι διδάσκουσι, ὑπάρχουσι καὶ δύο ἄλλα διδακτικὰ Σχολεῖα ὑπὸ δύο ἐπίσης ἐκάτερον τῶν διδασκάλων διευθυρόμενον, ἐν ὧν ἑξελοιδαιτικῶς τὰ γράμματα διδάσκονται καὶ διακρίσει περὶ τῶν ἑξελοιδαιτικῶν κατὰ τὰς ἐνιαυσίους ἐξετάσεις ἐπιτελούμενοι καὶ αἰστευόμενοι προδίδασκαλοὶ τὸ Ἑλληνικὸν Σχολεῖον. Τὰ ἐξελοιδαιτικὰ ὑπάρχοντα Σχολεῖα, εἰς ἃ διδάσκονται ἐνιαυσίως δωδεκά περὶ χιλιάσιν ἀναλίσσονται ἀναλώμασι τοῦ ἑξελοιδαιτικοῦ καὶ τῶν Μητροπόλεων. Πα

φου και Κυρηναίας. Ὁμολογητέον ὅτι ὡς πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν τῆς Λευκωσίας πληθυσμὸν ὁ τῶν μαθητῶν ἀριθμὸς δὲν εἶνε πολὺς, διότι ὁ ὅλος τῶν μαθητῶν ἀριθμὸς ἔχει ὡδε :

Ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Σχολείῳ . 60

Ἐν τοῖς Ἀλληλοδιδασκατικαῖς . 280

Ἐν τῷ Παρθενγωγείῳ . 120—460

τὸ ὅλον· τούτέστι 5:100, ἐνῶ τῶν Μωαμεθανῶν τῆς αὐτῆς πόλεως ἀναλογουσι 4:100. Ἡ τῶν Σχολείων βιβλιοθήκη δὲν εἶνε λόγου ἀνάξια, ἀτε ἀριθμοῦσα περίπου χιλίους τόμους. Οὕτως ἔχουσι τὰ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ Σχολεῖα ἀεὶ ἀκμία καὶ τελούντα τὸ σκοπὸν τῆς εὐστάσεως αὐτῶν, οἷς ἐπ' ἐσχάτων ἐπῆλθεν ὡς ἐπικουρία καὶ ἡ σύστασις Ἀναγνωστηρίων, ἀπερ οὐ μίκρον συμβάλλονται εἰς πλατυτέραν καὶ ἐθνικωτέραν τῶν πολιτῶν ἀνάπτυξιν.

Ἐκ τῆς Λευκωσίας καταβαίνοντες ἀπαντῶμεν μετὰ τετράωρον ἐφ' ἀμαξίης ὁδοπορίαν τὴν πόλιν Λάρνακα, ἐπὶ τῶν ερειπίων τοῦ ἀρχαίου Κιτίου ψκοδομημένην καὶ μικρὰν τῆς θαλάσσης ἀπέχουσαν· αὕτη καθικνουμένη πρὸς μεσημβρίαν ἐνοῦται σχεδὸν τῇ παραλίῳ πόλει Σχάλα, ἐν ἣ καὶ ἀμφοτέρων τῶν πόλεων τὸ ἐμπορεῖον. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἀμφότεραι αἱ πόλεις συγκοινωνοῦσι τῇ Λευκωσίᾳ διὰ τῆς μόνης [1] ἐν τῇ νήσῳ ὑπαρχούσης ἀμαξιτοῦ ὁδοῦ, δι ἧς τὴν στρώσιν κατηναλώθη ἐπὶ ἐδάξους ἔλως ἀμιγῶς πετρῶν καὶ ἐμαλωτάτου τὸ καταπληκτικὸν ποσὸν τῶν πεντακοσίων ἢ ἑξακοσίων χιλιάδων οὐράγων!

Ἐν τῇ πόλει Σκάλα ἐκτελεῖται τὸ μέγιστον ἐμπόριον τῆς εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς καὶ ὑπάρχει καὶ ὑποκατάστημα τῆς Διεύθυν. Ὁθωμ. Τραπεζῆς, Τηλεγραφεῖον (2), προσεγγίζουσι δὲ καὶ τὰ Αὐστριακὰ τῆς ἐταιρείας Lloyd ἀτμοπλοῖα τετράκις τοῦ μηνός, δηλαδή δις ἀπὸ δυσμῶν καὶ δις ἀπ' Ανατολῆς. Οἱ κάτοικοι ἀμφοτέρων τῶν πόλεων (Λάονακος καὶ Σκάλας,) εἶνε δὲ κατὰ περίπου χιλιάδες, ὡν αἱ δύο Μώαμεθανοί, χίλιοι περίπου τοῦ Δυτικοῦ δόγματος, πάντες δὲ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες. Ἐν Λάρνακι ἐδρεύει καὶ ὁ Μητροπολίτης Κιτίου, ἐν ἐθνικῷ κατὰ τῆματι, τῇ Μητροπόλει.

Ἐν Λάρνακι πρῶτος ἡμῖν γε γνωστός διδάσκαλος ἦτον ὁ Λεμήσιος Δημήτριος Θεμιστοκλῆς, ἐκπαιδευθεὶς πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως ἐν Σμύρῃ καὶ Κυδωνίαις. Ὁ μακαρίτης, ὃ φρεῖλεται ἅπαντα ἡ Ἑλληνικὴ ἐκπαίδευσις τῶν Λαρνακιωτῶν

1) Ἀπὸ τῆς Ἀγγλικῆς κατοχῆς καὶ ἄλλαι ἐστρέφθησαν ἀπὸ τῆς ἑδοῦ ὑπὸ ἐιδικῶν μηχανικῶν.
 2) Ἐν τῇ πόλει Σκάλας καὶ ἐν Λεωνίαις καὶ ἐν Λεμεσῶ ἀπὸ τῆς ἑδοῦ.

καὶ Σκαλιωτῶν διδάξας μικρὸν τὸ πρῶτον ἐν Λεμησοῦ μετέβη, ὡς ὑπ' ἀσφαλῆς, εἰς Λάρνακα κατὰ τὰ ἔτη ἐκεῖνα τοῦ τρόμου καὶ τοῦ διωγμοῦ, διδάσκων οἴκοι μέχρι τοῦ ἔτους 1848, ὅτε καὶ ἀπέθανε λιπὼν τοῖς ἐπιετα μνήμην ἀληθοῦν καὶ ἀγαθὴν, ἀξίαν τῶν ἀρετῶν καὶ τῆς ἐλθῆς αὐτοῦ πολιτείας. Μετὰ τὸν διδάσκαλον τοῦτον, οὕτινος ἡ ἑλληνικὴ παιδεία ἦτο ἀξία τῆς παρ' ᾧ ἐμαθήτευσε διδασκάλου τοῦ γένους Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων, ἐδίδαξαν ὡς δημόσιος διδάσκαλος ὁ ἐκ Πελοποννήσου κύριος Ἀθανάσιος Σακελλάριος ὁ καὶ νῦν ἐν τοῖς Ἀθηναῖσι Γυμνασίοις καθηγητῆς καὶ πολλῶν διδακτικῶν βιβλίων συγγραφεύς. Μετὰ τὸν κύριον Σακελλάριον, ἐρ' ἱκανὰ διδάξαντα ἔτη τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, ἐδίδαξαν ὁ κ. Δημήτριος Μιχαηλακὸς καὶ οὗτος ἐκ Πελοποννήσου, ὃν διεδέξατο ὁ συμπολίτης κ. Χρῦσανθος Ἰωαννίδης ἀπὸ πολλῶν διδασκῶν ἐνιαυτῶν μεθ' ἑτέρων δύο διδασκάλων ἐν τῷ δημοσίῳ τῆς Λάρνακος καὶ Σκαλάς Σχολείῳ, εἰς ᾧ φοιτῶσι διδασκόμενοι τὴν ἑλληνικὴν, τὰ βοηθητικὰ μαθήματα καὶ τὴν Γαλλικὴν τεσσαράκοντα παιᾶς. Παρὰ τὸ ἑλληνικὸν Σχολεῖον ὑπάρχουσι καὶ δύο ἀλληλοδιδασκτικὰ καὶ δύο Παρθενωγωγεῖα ἐν ἐκατέρῃ τῶν πόλεων Λάρνακος καὶ

Σκάλας εις ἃ φοιτῶσι παῖδες μὲν ἄρρενες
διακόσιοι, κόραι δὲ τεσσαράκοντα καὶ ἑκατόν.
Οὕτως οὖν τῶν διδασκομένων ὄντων ὀγδοή-
κοντα καὶ τριακοσίων περίπου, τῶν δ' Ἑλλή-
νων κατοίκων περὶ τὰς ἑξ̄ χιλιάδας, εὗρισκο-
μεν ὅτι καὶ ἐν ταῖς εἰρημέναις πόλεσι οἱ
μαθητευόμενοι εἶνε ὡς 6: 100. Xⁿ 34

Τρίτη καὶ τελευταία πόλις ἐπέρχεται ἡ
μικρά, ἀλλὰ τερπνὴ καὶ καλὴ Λεμησσοῦς
κατοικουμένη ὑπὸ πέντε περ. χιλιάδων κατοίκων
καὶ ἀπέχουσα ἀπὸ τῆς Λάρνακος τριάκοντα
καὶ ἑξ̄ ἀγγλικὰ μίλια. Οἱ Λεμησσοῖ καὶ
φιλομαυσίαν καὶ φιλογένειαν ἔχουσιν ἀκρα-
φνῆ καὶ θερμῆν. Ἡ Λεμησσοῦς, ἥτις προά-
γεται καὶ προκόπεται εἰς ἐθνικὸν βίον διὰ τῶν
ἀπὸ τοῦ ἔτους 1833 συσταθέντων Σχολεί-
ων, διὰ τῆς Δέσσης καὶ τοῦ ἀρτισυστάτου
αὐτῆς ἀναγνώστηρίου, ἀσκεῖ ἐμπόριον εἰς
αγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς περὶ τὰ δύο ἑκατομ.
φράγκα καὶ ὑπάρχει ἐσχετισμένη ἐμπορικῶς
τῇ Αἰγύπτῳ, Συρίᾳ, νήσοις τοῦ Τουρκικοῦ
Ἀρχιπελάγους, Σμύρνῃ, Ἰταλίᾳ, τῇ βο-
ρείᾳ καὶ νοτίᾳ Ρωσίᾳ. Αἱ ὑπ' αὐτὴν ὑπα-
γόμεναι ἐπαρχίαι εἶνε θρεῖναι διὰ τοῦτο καὶ
ἡ γῆ αὐτῆς εἰς ἀμπελοουργίαν εὐθετος. Πικ-
φέρει δὲ ἡ ἐπαρχία Λεμησσοῦ τοὺς ἀριστοὺς
καὶ πλείστους τῶν οἴνων τῆς νήσου, τὰ πλεί-
στα καὶ ἀριστα χρούπια καὶ τοὺς ἀκοῦντας
εἰς διατροφήν τῆς ἐπαρχίας ταύτης Δημητρια-
κοῦ, κασσιῶν, κ.τ.λ. Xⁿ 35

Τὰ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ Σχολεῖα τοῦ 1879.

λογοῦνται ἀπὸ τοῦ ἔτους 1819· πρῶτος γὰρ ἐν αὐτοῖς κατ' ἰδίαν διδάξας ὑπῆρξεν ὁ γινώσκων τὴν ἀναγνώστη Δημήτριος Θεμιστοκλής. Ἀλλὰ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, καθ' ἃς καὶ ἡ μεγάλη Κύπρος ἔχει τὸ αὐτῆς αἷμα, τοῦτέστιν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1821 μέχρι τοῦ 1833 μόνον ἐν τῷ τόπῳ διδάσκαλοι ὑπῆρχον οἱ ἱερεῖς. Μόλις δ' ἐν ἔτει 1834 κατεστάθη ἐν Λεμεσῶν τὸ πρῶτον ἀλλήλων διδακτικὸν Σχολεῖον ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Γεωργίου Σαλλουμίδη, κατελθόντος εἰς Κύπρον ἀπὸ τοῦ ἐν Αἰγίνῃ ὀρφανοτροφείου, παρ' αὐτῷ ἐδιδάχθη καὶ γὰρ τὰ πρῶτα γράμματα. Ἐν ἔτει 1834 ἕτερος Κύπριος Χριστόδουλος Βασιλειάδης ἐδίδαξε τὴν ἑλληνικὴν καὶ μετ' αὐτὸν ἀπελθόντα τῆς Κύπρου προσεκήθη ὁ μακαρίτης Μάρκος Ἀνδρεάδης, ὁ τὸν βίον ἐπ' ἐσχάτων ἐν ἄκρῳ πενίᾳ ἐν Ἀθήναις τελευτήσας, ὅστις ἐδίδαξεν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1838—1841, ἐνθαὺς τῷ φιλομούσῳ ἠλφ πολλῶν φίλων καὶ συγγενῶν, μεταπεμφθέντων αὐτὸν ἐκ Ἀράρκακος. Καὶ μέχρι μὲν τῶν χρόνων τούτων τὰ Σχολεῖα ἦσαν ἰδιωτικά. Μετὰ τὸν εὐμαθῆ Ἀνδρεάδην ἐδίδαξεν ὡς πρῶτος δημόσιος διδάσκαλος ὁ μακαρίτης Ἀρχιμανδρίτης Νικηφόρος Εὐγενειάδης Κύπριος, μαθητῆς τῆς τοῦ Καίρου Σχολῆς, ὅστις ἐν ἔτει 1848, ἐπανακάμψαντος ἐκ τοῦ

Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου τοῦ γράφοντος τὴν
παρεῦσαν διατριβὴν Δημ. Α. Νικολαΐδου (1)
τακτοποιηθέντων τῶν Σχολείων καὶ τῆς
παροδοσεως γιγνομένης κατὰ τὴν νεωτέραν
μέθοδον, ἀπέστη τῆς διδασκαλίας, ἣν ἀνέ-
λαβεν ὁ γράφων, ὅστις ἐδίδαξε μέχρι τοῦ ἔ-
τους 1855, καὶ οὗτινος διάδοχος ἐγένετο ὁ
ἐκ Ρόδου Κ. Δημήτριος Βενετριλῆς, ἀνὴρ
λόγιος καὶ τὰ μέγιστα δέξιμον διδασκα-
λίαν ἀσκήσας κατὰ τὴν μακρὰν αὐτοῦ παρ'
ἡμῖν διατριβὴν. Τοῦτον δὲ διεδέξατο ὁ καί
νυν τὰ ἐν Λεμησῶν λίαν εὐδοκίμως διευθύ-
νων Σχολεῖα κ. Ἀνδρέας Δ. Θεμιστοκλή,
σπουδαστὴς τοῦ Ἐθνικοῦ τῆς Ἑλλάδος, Πα-
νεπιστημίου καὶ τῶν τῆς Γερμανίας.
Οὕτω λοιπὸν τὰ ἐν Λεμησῶν Σχολεῖα
χρονολογοῦνται ἀπὸ τοῦ ἔτους 1819
ἕκτος μικρῶν τινῶν διαλειμμάτων,
γενομένων ἐν χρόνοις διωγμοῦ καὶ φρίκης.

1] Εὐκταίρον ἰθάδε καὶ δίκαιον νὰ εἴπω-
μιν, ὅτι ὁ Κ. Δημήτριος Α. Νικολαΐδης κα-
τὰ πολλὰ τὴν Λεμησὸν εὐηργέτησε διὰ τῆς
εὐρείας αὐτοῦ μαθησεως, τῆς ἀεμιονοῦς φιλο-
πατρίας, καὶ τῆς εὐδοκίμου καὶ μακρᾶς τῆς
τοῦ διδασκαλίας. Ὑπηρετήσας δὲ καὶ πολλοὺς
πολλοὺς ἐκαυτοῦς ὡς ὑπαλλήλος τῆς Ἑλληνικῆς
Κυβερν. ἠδὲ καὶ αὐτῆς τῆς Ἑλληνικῆς
πρυτανίας, παροδοσῶν, καὶ διωκ. Ἑλλήνων. Ἀ-
γαθοὶ ἀνθρώποι, γενναῖοι καὶ φιλοπατρίδοι
ἀνθρώποι, οὐσιαστικῶς πολλὰ καὶ ἀποδοθέντα
ἀπὸ τῆς Πιπταίδος, καὶ αὐτῆς τῆς Ἑλληνικῆς
Κυβερν. καὶ αὐτῆς τῆς Ἑλληνικῆς πρυτανίας.

Ἄλλ' ἀπὸ τοῦ ἔτους 1848 μέχρι τοῦδε οὐ
διέλειπον καλῶς κατηρητισμένα ὄντα καὶ
γενναίους φροντὰ καρπούς. Ἐπειδὴ δὲ
ἀπὸ τοῦ ἔτους 1834 διετηρήθησαν τακτι-
κῶς καὶ ἐν συνεχείᾳ μέχρι τῆς σήμερον τὰ
ἀλληλοδιδασκτικὰ Σχολεῖα, φρονῶ, ὅτι τὰ
γραμματα ὑπάρχουσι μᾶλλον διαδόδομένα
ἐν Λεμησῶ ἢ ἐν ταῖς ἄλλαις τῆς νήσου
πόλεσι. 16.6.54

Παρθεναγωγεῖον ἐν Λεμησῶ κατέστη
ἀπὸ εἰκοσαετηρίδος περίπου καὶ ὑπάρχει μέ-
χρι τοῦδε λίαν εὐδοκίμως διευθυνόμενον, θὰ
ἡδικοῦμεν δὲ τὰς εὐγενεῖς καὶ εὐπαιδευτοὺς
παρθεναγωγούς, εἰ μὴ ἀπονέμομεν αὐταῖς
δίκαιον ἔπαινον ὅτι μετὰ προθυμίας καὶ ζή-
λου διδάσασαι προσήνεγκαν τὰς τῶν Λεμησ-
σίων κόραις τὰ εὐώδη ἄνθη, ἅπερ ἐδρέψαντο
ἀπὸ τῶν λειμώνων τῶν Ἰοστεράων Ἀθηνῶν,
τῆς φιλομούσου καὶ φιλοκάλου Σμύρνης καὶ
τῆς μουσοτρόφου Κωνσταντινουπόλεως.

ὑπάρχουσι λοιπὸν ἐν Λεμησῶ σχολεῖα
τρία, ἑπτὰ περιλαμβανόμενα διδασκάλους·
πρῶτόστιν ἐν ἑλληνικὸν μετὰ τριῶν διδασκά-
λων καὶ τριάκοντὰ περίπου μαθητῶν· ἐν
ἀλληλοδιδασκτικὸν μετὰ δύο διδασκάλων καὶ
εἴκοσι καὶ ἑκατὸν μαθητῶν καὶ ἐν Παρθε-
ναγωγεῖον μετὰ δύο διδασκάλων ἐπίσης καὶ
ἑβδομηκοντὰ μαθητῶν.

Ἐν ταῖς σχολαῖς ταύταις ὑπάρχει καὶ
πολύτομος βιβλιοθήκη, κατ' ἔτος διὰ νέων
συγγραμμάτων πλουτιζομένη· ἐκ τοῦ κληρο-
δοτήματος τοῦ μακαρίτου Λαμπριανοῦ Πέ-
τρου· πλείων φροντίς καὶ ἡττων ραθυμίας
θὰ συνεπλήρου καὶ λυσιτελέστερον θὰ ἐρ-
ρῶμιζε τὰ τῆς βιβλιοθήκης ταύτης, ὥστε
θὰ ἐπάρκει τὰς τῶν σχολείου ἀνάγκαις.
Ἄλλ', ὡς μὴ ὄφελεν, ἐλαχίστη ἢ περὶ
ταύτης ἐπιμέλεια καὶ παρὰ τὴν ὠμολο-
γημένην τῶν Λεμησίων φιλομουσίαν ἢ βι-
βλιοθήκη καίτοι σχεδὸν ἀχρηστος καὶ ἡμι-
στα λυσιτελής.

Ἡ ἑξαγωγὴ οὐστρυγῶς ἐλλείπουσιν ἀπὸ τῆς νήσου ἀπάσης, καίπερ τὴν Κυπρίων εὐειδέων τὴν χρησιμότητα τῶν τοιούτων καταστημάτων, ἅπερ ἔμως δι' ἐλπίδος ἔχομεν, ὅτι ἡ φιλομουσία τῶν συμπολιτῶν ἡμῶν θ' ἀνεγείρη τάχιστα ἐπ' ἀγαθῶ τῶν τέκνων αὐτῶν.

Τὴν πρὸς διατήρησιν τῶν ἐν Λεμεσῶ σχολείων δαπάνην, οὕσιν περὶ τὰς ὀκτώ χιλιάδας φράγκα τελεί· α) τὸ ἐμπόριον, ἔπερ δι' ὠρισμένου τέλους 27000 ἐπὶ τῶν ἐμπορευμάτων καὶ προϊόντων τῆς εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς ἀποφέρει, περὶ τὰς πέντε χιλιάδας φράγκα β.) ἡ μητρόπολις Κιτιέων συνεισφέρεισα χίλια ἐνιαυσίως φράγκα, καὶ γ.) τὸ εἰσιτήριο τῶν μαθητῶν τέλος.

Ἐχει ἐνθάδε ἡ ἀναλογία τῶν μαθητευομένων πρὸς τοὺς ἐν τῇ πόλει κατοίκους ὡδε.

Ἐν τῷ δημοτικῷ σχολείῳ	παῖδες	120
Ἐν τῷ Παρθενωγωγείῳ	κόραι	70
Ἐν τῷ Ἑλληνικῷ σχολείῳ	παῖδες	30

Τὸ ὅλον τῶν μαθητευομένων 220

Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει Ἑλληνας κάτοικοι εἶνε περίπου χιλιάδες, τρεῖς, αἱ δὲ οἰκίαι αὐτῶν πεντακόσσιαι, ἀναλογουσιν 87:100. Μετὰ τὰς τρεῖς ταύτας πόλεις ἐπέσπονται αἱ πολίχναι Ἀμμόχωστος καὶ Πάφος, ἐν αἷς ὑπάρ-

ουσι δημοτικά μόνον σχολεῖα, ἅπερ

μετὰ λυπαθείας Πατρίδος τῶν ἡμῶν καὶ ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ καὶ ἐν Αἰγύπτῳ Κυπρίων θ' ἀνορθῆ ἐπιβάντι ἐν φράγκῳ τὴν ἐβημάδα ὑπὲρ

δάσκαλοι, ως τὰ πολλὰ οἱ ἀπόφοιτοι τῶν κατὰ τὰς πόλεις σχολείων, οἵτινες κατ' ἀλληλοδιδασκτικὴν διδάσκουσι μέθωδον. Δὲν εἶνε μακρὰν ὁ χρόνος, καθ' ὃν κατεστάθησαν τὰ ἐν τοῖς χωρίοις σχολεία, καί διὰ τοῦτο ἡ παρά τοῖς χωρικοῖς ἀμαθία. Ἐν ἐκάστῳ τῶν χωρίων μετὰ κόπου εὐρίσκει τις ἐπισταμένους τὴν ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν πάντε ἐπὶ κατοίκων ἐκατόν. Πολλοὶ δὲ τούτων ἐδιδάχθησαν τὰ γράμματα ὑπὸ τοῦ ἱερέως τοῦ χωρίου κατ' ἰδίαν τινὰ μέθωδον. Τὰ μέχρι τῆς σήμερον ἐν τοῖς ἑξακοσίοις χωρίοις τῆς Κύπρου ὑπάρχοντα ἀλληλοδιδασκτικὰ σχολεῖα εἴκοσι περίπου ὄντα, δῆλον ἐστὶ δὲν ἑξακοσίων εἰς τὴν τῶν γραμμάτων διάδοσιν. Τῷ Μακαριωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Κύπρου καὶ τοῖς Σεβασμιωτάτοις Μητροπολίταις ἀπέκειται ἡ μέριμνα καὶ φροντίς περὶ τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδευσεως τοῦ ὀρθοδόξου χριστιανικοῦ ποιμνίου, οἷτινος ἡ ἠθικὴ μόρφωσις εἶνε αὐτοῖς καὶ ἀνωθεν ἀνατεθειμένη. Πεποιθασμεν δ' ἐστὶ ἡ τῆς Κύπρου ἱερὰ σύνοδος ὅτι τύχῃ γενναίου ἐπικούρου καὶ ἐκ οὐμοῦ συνεργάτου, τῆς ἐν Αἰγύπτῳ Κυπριακῆς ἀδελφότητος, τῆς αἰέποτε προθύμου παραστάσεως ταῖς τῆς πατρίδος ἀνάγκαις.

Ἐκ τῶν μέχρι τοσδε εἰρημένων συνάγομεν ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν ταῖς πόλεσι τῆς νήσου μαθητῶν, ἐχούσαις ἐλληγικὸν πληθυσμὸν 17,000, ὧν 1060 ἀναλογεῖ καθόλου 5:100.

Ἀνεκκεραλαιούσους νῦν τὰ εἰρημμένα
καὶ ταῦτα συνοψίζοντας εὐρίσκουμεν τὰ ἑ-
ξῆς. Ὅτι ἡ Κύπρος ἔχει γῆν πεμφο-
ρον, ἐκφέρεισαν πολλὰ καὶ ποικίλα προ-
ϊόντα ἀξίας δύο καὶ εἴκοσι περίπου ἑκα-
τομμυρίων φράγκων ἐν χρόνοις καθολι-
κῆς εὐφορίας, ὅτι ἐξάγει προϊόντα ἑπτὰ
ἑκατομμυρίων φράγκων ἀξίας, καὶ, ὅτι
εἰσάγει περὶ τὰ πάντα ἑκατομμύρια φράγ-
κα εἰς χειροτεχνήματα καὶ ἄλλα χειρῶ
δη ὅτι ἀποσίνει ἐνιαυσίως φόρους περὶ
τὰ δώδεκα ἑκατομμύρια φράγκα, καὶ ὅ-
τι ἄσκει μικρὰν βιομηχανίαν, ἰδίᾳ δὲ με-
ταξίνων ὑφασμάτων ὅτι τρεῖς ἔχει πό-
λεις μεθ' ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ 20,000
περίπου καὶ Μωαμεθανικοῦ 14,000 ὅ-
τι ἡ γεωργία θλιβομένη καὶ πάσχουσα
ἀποφέρει ἐκάστῳ ἀτόμῳ ἐνιαυσίως πρὸς
διατροφὴν περὶ τὰ ἑκατὸν φράγκα καὶ ὅ-
τι ὑπ' ἄλλας συνθήκας καὶ ἐν εὐτυχε-
στέροις καιροῖς ἡ μεγάλη Κύπρος θὰ
ἦτο εὐδαιμονεστάτη ὅτι πᾶσαι αἱ ἐπὶ
τῆς νήσου ἑλληνικαὶ οἰκίαι εἶνε περί-
που τριάκοντα χιλιάδες, αἱ δὲ τουρκικαὶ
περὶ τὰς ἑπτὰ χιλιάδας ὅτι ἐν ἐκάστη
τῶν πόλεων αὐτῆς ὑπάρχουσιν ἑλληνικὰ
καὶ ἀλληλοδιδασκτικὰ τῶν ἀρρένων καὶ
τῶν θηλέων σχολεῖα, εἰς ἃ φοιτῶσι παῖ-
δες ἐξήκοντα καὶ χίλιοι καὶ ὅτι ἐν τοῖς
ἑξακοσίοις τῆς νήσου χωρίοις εἴκοσι πε-
ρίπου μόνον ὑπάρχουσιν ἀλληλοδιδασκτικὰ
καὶ ὅτι κατὰ τὴν νήσον ἄπασαν δύο
μόναι, ἡμῖν γε γνωσταί, ὑπάρχουσι δη-
μόσια βιβλιοθήκαι, καὶ ὅτι ἐλλείπουσι νη-
πιαγωγεῖα:

Λυπούμεθα ὅτι καὶ ὅσα νῦν ἐπιστέλλομεν
δὲν εἶνε ἱκανὰ νὰ παραστήσωσι τὰ αἰτία
τῆς καταστάσεως τῆς νήσου ὑπὸ πᾶσαν ἔπο-
ν, ἀλλ' ὅτι ἐν στενοῖς ὁρίοις ἐπιστολῆς ἐνε-
ῖσαμεν ἄπειρον ὕλην καὶ ἀπεκλεί-

σαμεν από ταύτης πλείθ' ὄσα, δυνά-
μενα καὶ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ κόσμου τὴν συμ-
πάθειαν νὰ προκαλέσωσι καὶ τοῦ ἔθνους
τὴν προσοχὴν νὰ προσελκύσωσιν. (1) ✓

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ COOP 2002

ΕΦΗΜ: Νέων Ἐπιστ. ΗΜΕΡ. 10/22-10-1879